

Sygnatura akt IV U 400/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym

Przewodniczący: ***SSO Grażyna Borzestowska***

Protokolant: st. sekr. sądowy Łukasz Szramke

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2014r. w Elblągu

na rozprawie sprawy

z odwołania W. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 31/03/2014 r. znak: (...)

o emeryturę

I. *oddala odwołanie,*

II. *zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.*

Sygn. akt IV U 400/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca W. K. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 31.03.2014r. znak: (...) odmawiającej prawa do emerytury. W uzasadnieniu podniósł, że cały czas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w charakterze majstra. Prace związane z wykonywaniem obowiązków magazyniera, polegające na wydaniu paliwa, wykonywał przed rozpoczęciem pracy w charakterze majstra, a prace związane z przyjmowaniem i wydawaniem części zamiennych i materiałów oraz ich konserwacją, utrzymaniem magazynu w czystości i kontrolą stanów magazynowych wykonywał po zakończeniu pracy w charakterze majstra stosownie do bieżących potrzeb. Jako pracownik dozoru inżynieryjno-technicznego, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na stanowisku majstra, przebywał w środowisku pracy, w którym są zatrudnieni pracownicy wykonujący pracę w szczególnych warunkach.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Organ rentowy, powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazał, że wnioskodawca nie spełnia wymaganego na dzień 1.01.1999r. warunku wykonywania przez 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Pozwany uznał za udowodniony okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat 1 miesiąc i 13dni, tj. okres od 2.08.1971r. do 31.10.1973r., od 1.11.1973r. do 25.04.1974r. i okres od 1.05.1992r. do 31.12.1998r.

Sąd ustalił, co następuje:

Wnioskodawca urodził się w dniu (...), zatem 60 lat ukończył z dniem (...) W dniu 3.02.2014r. wystąpił do pozwanego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury.

W oparciu o posiadaną dokumentację pozwany ustalił, iż wnioskodawca posiada na dzień 1.01.1999r. 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, zgłosił wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem zakładu, na dochody budżetu państwa. .

/ okoliczności bezsporne, nadto zaświadczenia i świadectwa pracy w aktach ZUS/

Organ rentowy uznał wnioskodawcy okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat 1 miesiąca i 13 dni, tj. okres od 2.08.1971r. do 31.10.1973r., od 1.11.1973r. do 25.04.1974r. i okres od 1.05.1992r. do 31.12.1998r.

/ bezsporne/

W okresie od 3.05.1976r. do 31.03.1992r. wnioskodawca był zatrudniony w Okręgowym Zakładzie (...) w O. . Początkowo na stanowisku montera, następnie od 1.09.1977r. pełnił funkcję brygadzysty obróbki mechanicznej. Z dniem 1.02.1978r. wnioskodawca został przeniesiony z zajmowanego stanowiska montera na stanowisko majstra w P. Produkcyjnej w I.. W okresie od 9.10.1980r. do 12.12.1980r. wnioskodawca pełnił obowiązek magazyniera w zastępstwie magazynierki K. U. w P. Produkcyjnej i P. Transportowej z obowiązkiem wydawania paliw. Z dniem 10.11.1980r. wnioskodawca został przeniesiony ze stanowiska majstra w PP I. na stanowisko dyspozytora w PT I.. Co najmniej od 1 kwietnia 1982r. wnioskodawca pracował na stanowisku inspektora ds. transportu i sprzętu. Z dniem 1 grudnia 1984r. został wnioskodawca przeniesiony ze stanowiska starszego inspektora ds. transportu na stanowisko starszego majstra. Z dniem 12.12.1984r. powierzono wnioskodawcy pełnienie funkcji magazyniera w PP i PT I.. Z dniem 1.07.1986r. rozszerzono zakres obowiązków i powierzono dokonywanie odbioru jakościowego produkcji, napraw, remontów i usług.

/ dowód: umowa o pracę k. B/1, pismo z 16.09.1977r. k. B/6, pismo z dnia 29.09.1980r., deklaracja k.B/13, pismo z 12.11. (...) k B/16, angaż z dnia 15.05.1982r. , pismo z 30.11.1984r. k.B/24, pismo z dnia 2.01.1985r. , aneks k B/28 akt osobowych/.

Pracując na stanowisku majstra wnioskodawca wykonywał swoje obowiązki w warsztacie samochodowym. Placówka (...), w której pracował wnioskodawca jako majster zajmowała się wykonywaniem usług transportowych na rzecz (...). W warsztacie pracowało 5-7 mechaników samochodowych. Dokonywali oni remontów i napraw samochodów ciężarowych i dostawczych. W warsztacie znajdowały się 3 kanały remontowe i jedno stanowisko bezkanałowe. Kierowcy nie byli podzieleni na tych, którzy pracowali tylko w kanałach remontowych i tych którzy wykonywali swoje obowiązki poza kanałami remontowymi. Każdy z kierowców wykonywał zarówno naprawy w kanałach remontowych, jak i poza kanałami. Wynikało to z charakteru napraw. Naprawy były wykonywane też w terenie. W ramach swoich obowiązków wnioskodawca diagnozował awarię, wskazywał mechanikom co trzeba robić, dbał o to żeby praca była wykonywana dobrze. Oprócz czynności majstra wnioskodawca wykonywał czynności magazyniera części zamiennych, jak również przed rozpoczęciem pracy wydawał paliwo. Do jego obowiązków należało prowadzenie całej dokumentacji magazynowej. Była ona prowadzona ręcznie. Części zamienne były przywożone zarówno w godzinach pracy wnioskodawcy, jak i po godzinach pracy. W trakcie wykonywania napraw i remontów wnioskodawca wydawał części zamienne z magazynu . W warsztacie był przez okres około 4 lat zatrudniony elektromonter. Jak nie było elektryka, to był „ściągany” z O.. Mechanicy samochodowi dokonywali samodzielnie drobnych napraw elektrycznych. Wnioskodawca w trakcie awarii jeździł, szukał części do napraw, zakupywał części do samochodów. Wnioskodawca jeździł też w teren jak była awaria, musiał sprawdzić zdecydować co robić

/ dowód: zeznania wnioskodawcy, zeznania świadków H. J., B. N. -e-protokół k. 20/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

Prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009, Nr 153, poz.1227 ze zm.), zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym urodzonych przed 1 stycznia 1949r. Przepis ten w ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.Nr 8, poz.43 ze zm.) . Zgodnie z par.4 ust.1 pkt 1 i 3 powyższego rozporządzenia pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z postanowieniami działu XIV pkt 24 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego należą: kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Stosownie do art. 184 ust.1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn, okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art., 27, tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn. W myśl ust.2 emerytura, o której mowa w ust.1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.. Przepis ten ma charakter przejściowy, bowiem zawarty został w rozdziale 2 działu X ustawy, zawierającym przepisy intertemporalne. Dotyczy on wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. na dzień 1.01.1999r. już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym- a w tym wymaganym okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego.

Podstawę prawną ustalenia uprawnień wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury stanowi cytowany przepis art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Zatem wnioskodawca na dzień 1.01.1999r. musi legitymować się co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, w tym 15-letnim okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W sprawie bezspornym jest, iż wnioskodawca ukończył 60 lat, wystąpił z wnioskiem o przekazanie zgromadzonych środków w OFE, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, na dzień 1.01.1999r. udokumentował 25-letni okres składkowy i nieskładkowy.

Organ rentowy odmówił prawa do emerytury , ponieważ wnioskodawca nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zatem istotą sporu było ustalenie, czy praca wykonywana przez wnioskodawczynię w trakcie zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...) w O. w charakterze majstra była pracą w warunkach szczególnych, w szczególności czy praca na tym stanowisku może być uznana za pracę wymienioną w pkt 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

Faktem jest, iż rozporządzenie Rady Ministrów z 07.02.1983r. w § 2 ust. 2 wymaga by okresy pracy w szczególnych warunkach zostały potwierdzone przez zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub też w „zwykłym” świadectwie pracy z odpowiednią adnotacją. Na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych

warunkach w Okręgowym Zakładzie (...) w O. skarżący nie przedłożył organowi rentowemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Na gruncie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej w związku z par.2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. , prawo do emerytury w niższym od powszechnego wieku emerytalnym przysługuje wyłącznie pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowiskach pracy wymienionych w rozporządzeniu. Podkreślić należy , że nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym jest przywilejem w stosunku do nabycia emerytur w powszechnym wieku emerytalnym, dlatego też skorzystanie z tego prawa nie może podlegać uznaniu lub opierać się na wykładni rozszerzającej, ale powinno mieć oparcie w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, które spełniają pewne wymagania zakwalifikowania określonej pracy jako zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W wyroku z dnia 4.11.2008r. Sąd Najwyższy wskazał, że jeżeli chodzi o pracę wymienioną w pkt 24 działu XIV wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r., to metodycznie podstawowe znaczenie ma ustalenie, jakie prace wykonywali pracownicy podwładni. Warunkiem jest tu pozytywne stwierdzenie, że jako podstawowe wykonywali prace wymienione w wykazie. Dopiero wówczas można oceniać czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach, przy czym łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnionych w szczególnych warunkach. Również więc do kontrolującego czy dozoruującego wymaga się aby praca z pkt 24 była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku (I UK 111/08, LEX nr 741095).

Tak więc kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny aby były uznane za pracę w warunkach szczególnych musiałyby być wykonywane przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nad stanowiskami wymienionymi w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia.

Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01 (oSNP 2002 Nr 10, poz. 243) wskazał jako nadal stosowane „przepisy dotychczasowe” tylko niektóre przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłączając dalsze obowiązywanie tych, które zawierały upoważnienie dla ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych do ustalenia wykazu stanowisk pracy w podległych im zakładach pracy.

Sąd Najwyższy stwierdził, że odesłanie do wykazów obejmujących świadczenie pracy w warunkach szczególnych nie obejmuje przepisów kompetencyjnych § 1 ust. 1-3 rozporządzenia. To pozwala na wniosek, że ustanowione przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach przepisy, o których mowa w odesłaniu, to tylko przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia lutego 1983 r., a wśród nich § 2 ust. 1 stanowiący, iż okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, § 4 – 8a określające wiek emerytalny i staż wymagany od pracowników wykonujących prace wyszczególnione w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia oraz właśnie te wykazy. Wskazać również należy, że w ślad za poglądem Sądu Najwyższego (I UK 124/10) należy przyjąć, iż zarządzenia resortowe mają obecnie już tylko charakter informacyjny, techniczno-porządkujący i uściślający, mają znaczenie jedynie dowodowe i nie są źródłem stanowionego prawa.

Wnioskodawca domagając się zaliczenia pracy na stanowisku majstra wskazywał, że sprawował dozór nad pracownikami wykonującymi prace mechaników samochodowych. Tak więc należy rozważyć, czy w świetle zebranego materiału dowodowego praca mechaników samochodowych była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach.

Na mocy wykazu A Dział XIV poz. 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83.843 ze zm.) praca mechanika zaliczana jest do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jeżeli jest wykonywana

wyłącznie w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Tak więc aby pracę mechanika samochodowego można zaliczyć do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych musi ona być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych.

Z zeznań wnioskodawcy oraz przesłuchanych w sprawie świadków wynika, iż praca którą wykonywali mechanicy samochodowi w okresie zatrudnienia w Okręgowym Zakładzie (...) w O. nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, ponieważ praca ta nie była wykonywana wyłącznie w kanałach remontowych. Z zeznań świadków wynika, że w Zakładzie pracowało kilku mechaników, nie było podziału na mechaników pracujących w kanałach remontowych i mechaników pracujących poza kanałami remontowymi. Mechanicy samochodowi wykonywali prace zarówno w kanałach remontowych, jak i poza kanałami remontowymi. Skoro praca mechaników samochodowych nie polegała na wykonywaniu pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych dlatego też brak było podstaw do uznania, że mechanicy samochodowi pracowali w szczególnych warunkach. W konsekwencji również trudno uznać, aby praca jaką wykonywał wnioskodawca stanowiła pracę wykonywaną w szczególnych warunkach.

Gdyby nawet nie podzielić w/w stanowiska Sądu orzekającego, i uznać, że prace mechaników samochodowych są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach, to i tak, w świetle zebranego materiału dowodowego, brak podstaw do uznania pracy wnioskodawcy jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W sposobie wykonywania pracy przez wnioskodawcę są elementy nadzoru inżyniersko-technicznego w rozumieniu przepisów działu XIV poz.24 wykazu A, jednakże aby była to praca wykonywana w warunkach szczególnych, nadzór ten musiałby być sprawowany w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie.

Pojęcia „pracy wykonywanej stale” i pracy wykonywanej „w pełnym wymiarze” są oddzielne i dopiero ich koniunkcja umożliwia uznanie okresu zatrudnienia za okres pracy wykonywanej „stale i w pełnym wymiarze” w rozumieniu przepisów ustawy i rozporządzenia. Pełny wymiar pracy oznacza obowiązek wykonywania pracy przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy. Praca zatem wykonywana stale i w pełnym wymiarze to praca wykonywana codziennie przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r (por. wyroki SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325; z dnia 19 września 2007 r. III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; z dnia 6 grudnia 2007 r, III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r, I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, Lex nr 528152). W przedstawionym układzie normatywnym, tylko więc okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokie sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (zob. wyrok SN z dnia 19 września 2007 r.. III UK 38/07, OSNP 2008/21-2/329).

Wskazać należy, iż wnioskodawca wykonywał również szereg czynności zarządczych. Do takich czynności zaliczyć należy m.in. kontrolowanie wykonywania pracy przez pracowników, kontrolowanie przestrzegania przez pracowników przepisów bhp. Gdyby uznać prace ubezpieczonego za prace w szczególnych warunkach (ze względu na oddziaływanie czynników szkodliwych), to oczywistym nieporozumieniem byłoby szczególne uprzywilejowanie skarżącego przy braku możliwości zastosowania tego samego przywileju (z racji nie wymienienia w przepisach) względem innych pracowników, np. elektryka samochodowego. Ponadto w trakcie wykonywania pracy jako majster wnioskodawca wykonywał pracę magazyniera. Prowadził całą dokumentację magazynową, wydawał części zamienne, przyjmował części zamienne na stan magazynu w czasie zarówno godzin pracy, jak i po godzinach pracy. Nadto, jak wynika z zebranego materiału dowodowego wnioskodawca wyjeżdżał w teren jak była awaria. Dlatego też, w ocenie

Sądu trudno podzielić stanowisko wnioskodawcy, że praca jaką wykonywał w trakcie zatrudnienia w charakterze majstra była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach, w rozumieniu rozporządzenia .

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd na mocy art. 477¹⁴ par.1 kpc oddalił odwołanie wnioskodawcy jako niezasadne.

O kosztach przeczono na mocy art. 98, 99 i 108 kpc w zw. z par. 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu(Dz.U.2013.490 j.t.).